

Advies Brabant C

Cultuurprojecten van ten minste nationaal belang (§11 van de Subsidieregeling hedendaagse cultuur Noord-Brabant)

1.1 <u>Projectinformatie</u>			
AANVRAAG:	tentoonstelling de Brueghel-dynastie	AANVRAGER:	Stichting Noordbrabants Museum
DATUM ADVIES:	26 oktober 2022	BIJEENKOMST ADVIESCOMMISSIE:	12 oktober 2022
BEGROTING:	€ 1.517.000	GEVRAAGDE BIJDRAGE:	€ 450.000

1.2 <u>Algemene omschrijving van het project:</u>	
<p>Sinds de Jheronimus Bosch-tentoonstelling in 2016 is het Noord-Brabants Museum voornemens om elke drie à vier jaar een expositie te presenteren met een (inter)nationale uitstraling. De tentoonstelling de Brueghel-dynastie (inmiddels hernoemd 'Brueghel, de Familiereünie') is hierin het derde initiatief. De tentoonstelling creëert een beeld van de omvangrijke Brueghelfamilie over vijf generaties, met haar wortels stevig verankerd in de Zuidelijke Nederlanden. De artistieke carrière van elk relevant familielid wordt belicht met aandacht voor de individuele vaardigheden en specialismen en ieders plek in het familiebedrijf. Daarnaast komen thematisch onderwerpen aan bod en worden linken naar het heden gelegd. De tentoonstelling wordt opgebouwd uit bruiklenen van meer dan 40 musea en particuliere collecties en brengt werken samen die niet eerder bij elkaar gebracht zijn. Zo wordt het complete, niet eerder vertelde verhaal in beeld gebracht van deze wereldberoemde (Hertogdom) Brabantse kunstenaarsfamilie. Het tentoonstellingsontwerp is in handen van Studio Berry Slok (Amsterdam).</p> <p>Voor de pitch verschenen Jacqueline Grandjean (directeur-bestuurder), Nadia Groeneveld-Baadj (projectleider en conservator oude kunst) en Charlotte Zwaan (senior medewerker marketing & communicatie). Ook aanwezig en beschikbaar voor toelichting: Erna Baeten (hoofd development), Floris van Alebeek (junior conservator, historicus, educatie) en Yvette Vromans (medewerker development, fondsenwerver). In ludieke vorm (kartonnen figuren met portretten en quotes erbij) was een aantal stakeholders aanwezig van o.a. ASML, VDL, Club Goud.</p> <p>Het gesprek met de commissie ging onder andere over de nieuwe koers van het museum en de plek van deze expositie daarin onder directeur Grandjean, de marketing richting nieuwe (jongere) doelgroepen en hoe (meer) private partijen en bedrijven aan het museum verbonden zouden kunnen worden. Meer artistiek inhoudelijk ging het onder andere over de (tot nu toe onderbelichte) rol van vrouwen in de Brueghel familie en het tentoonstellingsontwerp.</p>	

2. OPMERKINGEN BIJ CRITERIA

2.1 Het project is gericht op duurzame versterking van het cultuursysteem van de Provincie Noord-Brabant. Dit dient ten minste te blijken uit:	
<ul style="list-style-type: none">- Creatie van nieuw, kwalitatief hoogstaand cultureel aanbod met een blijvend karakter- Betekenis voor de ontwikkeling van toptalent in de provincie Noord-Brabant	
goed	
<p>Het project is de eerste grote tentoonstelling voor HNBM sinds Jacqueline Grandjean is aangesteld als directeur. Grandjean bouwt middels deze - en ook al met de huidige expositie Rembrandt en de Meesters van het Zuiden (rond de recente aanwinst van het Rijksmuseum, Rembrandts 'De Vaandeldrager') - aan een nieuwe profilering voor het museum, met sterkere verbinding tussen exposities en actuele maatschappelijke vraagstukken.</p> <p>De adviescommissie ziet dat het team rondom dit project zich ervan bewust is dat deze Brueghel tentoonstelling niet 'een zoveelste grote blockbuster' is zoals het zou zijn als alle topwerken van Brueghel (de Oude) van over de hele wereld in Den Bosch getoond zouden worden. Aangezien dat onmogelijk is, is juist de insteek die HNBM kiest om voor deze tentoonstelling de nadruk te leggen op verbinding tussen verleden en heden van de zuidelijke lage landen-regio, culturele en sociale impact, is in de ogen van de commissie een relevante aanzet voor het toekomstige beleid van het museum en in die zin een basis voor duurzame versterking van het cultuursysteem.</p>	

Voor wat betreft toptalentontwikkeling zal Het Noordbrabants Museum samen met Grafisch Atelier Den Bosch tien talentvolle, recent afgestudeerde alumni van Avans Creative Innovation selecteren. In samenwerking met beide organisaties wordt vervolgens een serie masterclasses ontwikkeld waarin gevestigd talent met ervaring in grafiek (bijvoorbeeld eerdere kunstenaars uit de reeks Brabantse Nieuwe) ervaringen met de deelnemers in een meester-gezel constructie delen. De adviescommissie is benieuwd naar de concrete uitwerking van deze samenwerking met het Grafisch Atelier en Avans, en kijkt ook uit naar wat dit oplevert.

2.2 Het project is gericht op het ontwikkelen en uitvoeren van een cultuurproject van ten minste nationaal belang

voldoende

Zoals hierboven bij criterium 'duurzame versterking' wordt toegelicht, slaat HNBM een nieuwe weg in. Door vanuit de Brueghel traditie aansprekende, actuele thema's als kolonialisme en genderrollen te belichten, wil het museum zich nationaal sterker profileren. De adviescommissie vindt dit een interessante verbreding van het perspectief van het museum op de samenleving. Ze gelooft dat met deze Brueghel tentoonstelling Den Bosch en Noord-Brabant sterk(er) op de kaart gezet kunnen worden en een aantrekkelijk aanbod doet aan kunstliefhebbers en cultuurtoeristen: de ambitie van het museum is om met grote regelmaat tentoonstellingsprojecten van internationale betekenis te programmeren en daarmee een blijvende positie te verwerven als museum van nationaal en internationaal belang. Om dit waar te kunnen maken met betrekking tot 'Brueghel, de Familiereünie' verwacht de commissie bij de uitwerking van het businessplan een stevig aangescherpt marketingplan als een van de speerpunten, met zeker ook aandacht voor (inter-)nationale reikwijdte en publieksverbreding naar leeftijd.

2.3 Het project is van hoge culturele kwaliteit van ten minste nationale betekenis, tot uitdrukking komend in (1) oorspronkelijkheid, (2) zeggingskracht en (3) vakmanschap.

goed

De nationale betekenis van het project is hierboven bij criterium 'nationaal belang' al toegelicht. Hoewel de adviescommissie vaststelt en er begrip voor heeft dat, gezien het vroege stadium waarin de aanvraag is ingediend, binnen het project nog veel prematuur is, leert de pitch dat het onderzoek dat gedaan is en tijdens de pitch werd uiteengezet door de bevoegde en doortastende conservator Nadia Groeneveld-Baadj, kwalitatief in orde is. De adviescommissie heeft vertrouwen in het team rondom directeur Grandjean dat zich presenteerde tijdens de pitch. De benadering van de werken van de Brueghels en hoe ze gepresenteerd zullen gaan worden in het tentoonstellingsontwerp van Studio Berry Slok zijn bepalende factoren voor de autonome, culturele kwaliteit van dit project. Een interessant voorbeeld hierbij vindt de commissie het 'slow looking' concept. Juist bij relatief kleine werken vol details, waarvan er een aantal getoond zullen worden, is de mogelijkheid om ze zonder gedrang en rustig te kunnen beleven, een goed gekozen aandachtspunt. De commissie vindt het hernieuwde narratief (met specifiek voor deze tentoonstelling thema's als verbinding met familie en de rol van de vrouwen) zoals dat tijdens de pitch gepresenteerd werd, interessant en relevant en ze steunt de perspectiefverbreding die het museum voorstaat (en waarvan deze tentoonstelling een belangrijke aanzet kan zijn) om op een andere wijze naar de grote meesters te kijken. De commissie is benieuwd naar de randprogrammering die de discussie over bijvoorbeeld genderrollen breder moet trekken en die de rol van de vrouwen uit de Brueghel familie een eigen podium en waarde geeft. Ook kijkt de adviescommissie met belangstelling uit naar verbinding met maatschappelijke thema's in verdere toekomstige exposities (ook milieu en klimaat zijn genoemd).

2.4 Het project getuigt van goed cultureel ondernemerschap

voldoende

Voor dit criterium vindt de adviescommissie het betrekken van jongeren bij de tentoonstelling, internationalisering, de financieringsmix (publiek en private bijdragen) en de samenwerking met familiebedrijven goed gekozen pijlers, die echter nog wel geconcretiseerd moeten worden in het op te leveren businessplan. Hoewel VDL en ASML geregeld worden genoemd als samenwerkingspartner, ziet de commissie nog geen concrete uitwerking van hun bijdragen. Ook hier zou het businessplan nader op in moeten gaan. Marketing zal, zoals bij het tweede criterium al opgemerkt, een belangrijke rol moeten gaan spelen in het kader van het nieuwe museumbeleid om kunst meer als bindmiddel te laten fungeren tussen verschillende groepen mensen, om sociale cohesie te bevorderen. Aandacht voor internationale publiekswerving zou uitdrukkelijker, bijvoorbeeld in samenwerking met het NBTC, uitgewerkt kunnen worden om zeker te zijn dat daar uitgehaald wordt wat er met deze interessante expositie in zit. De adviescommissie is zich bewust van het veranderde publiekslandschap sinds corona, maar is er niet op voorhand van overtuigd dat 5% internationaal publieksaandeel het best haalbare resultaat is. Sympathiek vindt de commissie het bewustzijn van het team om duurzamer te werken door bijvoorbeeld anders met tentoonstellingsmaterialen om te gaan. Voor de bouw van de tentoonstelling worden zo veel mogelijk spullen en materialen hergebruikt.

2.5 Het project heeft draagvlak in de Brabantse samenleving

voldoende

De adviescommissie ziet dat HNBM al met concrete partners in gesprek is. Zoals hierboven in de inleiding beschreven, was een aantal stakeholders in ludieke vorm (namelijk kartonnen borden in de vorm van mensen, met quotes erbij) bij de pitch aanwezig. De commissie hoopt dat deze partnerschappen voor de Brueghel tentoonstelling verbreed zullen worden, ondersteund door relevante acties rond het thema 'familiebedrijf' en een goed randprogramma. De keuze voor de noemer 'familiebedrijf' in plaats van 'dynastie' vindt de commissie veelzeggend. Aansprekend voorbeeld van HNBM vindt de adviescommissie ook het project om wijken in te gaan en kunst te brengen (bijvoorbeeld in de vorm van reproducties) bij kinderen die niet naar musea worden meegenomen, of naar ouderen die niet meer mobiel genoeg zijn om te komen.

De verbondenheid met diverse Brabantse basis- en middelbare scholen en hoger onderwijsinstellingen maakt deel uit van het reguliere beleid van het museum en dit zal zeker ook bij de Brueghel tentoonstelling een rol krijgen.

2.6 Het project sluit aan bij de ambitie van de provincie Noord-Brabant om tot de top van de industriële kennis- en innovatieregio's te komen, waaraan in ieder geval wordt voldaan indien het project een aantoonbare verbinding met de Brabantse topsectoren heeft

voldoende

De nieuwe insteek van HNBM is om via een ander narratief, gericht op sociale cohesie, te vernieuwen en zo tot een versterkte profilering te komen. Zo wil het museum van traditioneel lokaal naar internationaal bewegen.

Er is in het kader van deze specifieke aanvraag geen aantoonbare verbinding met (een van de) Brabantse topsectoren beschreven. De commissie ziet in de verkennende gesprekken met ASML voorzichtige stappen die in het vervolg van het project hopelijk concretisering krijgen.

3. ADVIES

3.1 Advies

De adviescommissie herkent in de aanvraag en vooral in de ontwikkeling daarin die tijdens de pitch werd getoond, een nieuwe wind die Jacqueline Grandjean door HNBM laat waaien. Haar meervoudige aanpak om een ander narratief te ontwikkelen zodat kunst dichterbij de samenleving komt, belooft een hernieuwde, te waarden dynamiek.

De tentoonstelling 'Brueghel, de Familieëunie' vormt een van de eerste milestones binnen deze nieuwe benadering. De commissie constateert dat het als plan zoals het in de aanvraag en tijdens de pitch gepresenteerd werd, nog niet af is, maar ze realiseert zich dat dit gezien kan worden in het perspectief dat de aanvraag bijna een jaar voor aanvang van het project al wordt ingediend. Dat biedt anderzijds ook mogelijkheden.

Met als onderbouwing de hierboven per criterium gegeven toelichting, heeft de commissie voldoende vertrouwen in de toewijding aan de beschreven doelen en de deskundigheid van de betrokken mensen en partijen, alsook in het trackrecord van het museum, om de aanvraag door te laten gaan naar de businessplanfase. Dit houdt in een positief advies aan het bestuur van Brabant C.

Ze stelt hierbij nadrukkelijk dat naar de realisatie van het businessplan nog een aantal stappen naar concretisering gezet dienen te worden. Het gaat hierbij wat de adviescommissie betreft in elk geval om:

- uitwerking van een concrete aanpak van de samenwerking met Grafisch Atelier Den Bosch en Avans in het kader van toptalentontwikkeling en duidelijkheid met betrekking tot de ontwikkeling van de voorgenomen masterclasses
- concretisering van de marketingstrategie met name in het licht van sociale cohesie en nieuwe publieksgroepen zoals jongeren maar ook internationaal publiek
- uitwerking van het randprogramma voor deze tentoonstelling
- het aantonen van verbondenheid voor langere termijn van genoemde private partijen ASML en VDL aan het museum
- fondsenwerving waarin de potentie van het thema 'familiebedrijf' uitdrukkelijk wordt onderzocht, en zo mogelijk ingezet.

Een afvaardiging uit de adviescommissie kijkt graag mee bij de beoordeling van het businessplan.

4. SAMENSTELLING ADVIESCOMMISSIE

4.1 Samenstelling Adviescommissie

Bert Dirrix
Laura Hondebrink
Peter van der Aalst
Jeroen Willems
Edwin Jacobs (schriftelijk advies)

Disclaimer: bovenstaand advies is opgesteld ten behoeve van besluitvorming door het bestuur van Stichting Brabant C Fonds. Het advies op zichzelf is geen besluit tot verlening, noch geeft het aanspraak op een besluit tot verlening. Het besluit van het bestuur van Stichting Brabant C Fonds kan afwijken van het advies. Art. 8.3 van de statuten van de stichting bepaalt dat het bestuur een voornemen om met het besluit af te wijken van het advies, ter advisering dient voor te leggen aan de Raad van Toezicht van de stichting.

commissievoorzitter:	Bert Dirrix 	vastgesteld d.d.:	26 oktober 2022
fondscoördinator:	Geert Lenders 		